

TARTALOM

1. FEJEZET

BEVEZETÉS: HISTORIOGRÁFIAI DOLGOZATOM MEGÍRÁSÁNAK MOTIVÁCIÓIRÓL ÉS MÓDSZERÉRŐL 11

Indíttatás, szándék	11
Jelen krónika (és krónikás) megközelítési módszere	14
A város elhelyezkedése, történelmének keretei	16
A politika szerepe a város és a körülötte levő tartomány elnevezésében	19

2. FEJEZET

A VÁROSTÖRTÉNELEM KEZDETEI 23

Korai korszak	23
A török uralom	26
Történelmi háttér	26
A lakosság	29
Szervezet és gazdaság	31
Zsidók a török birodalomban és a városban	32

3. FEJEZET

TEMESVÁR ÉS ZSIDÓ KÖZÖSSÉGE A HABSBERGOK IDEJÉN 36

A vizsgált időszakasz: 1716-1782	36
Az új temesvári közigazgatás	38
A zsidók a város visszahódítása után	42
A temesvári zsidók a Habsburg-uralom alatt, 1782-ig	44
Korai tudnivalók	44
A város új zsidó közösségének eredete	46
A kiűzetés veszélye és a számbeli korlátozás	51
További demográfiai adatok	55
Élet a városban és a közösségben 1716 és 1782 között	57
Temesvár gazdasága és a zsidók	65
Általános kereskedelem	66
Külkereskedelem	69
A gyáripar	75
Kisipar, mesterségek	81
Adózás	86
Az etnikai környezet: szomszédaink anno	91
Kitérő: a „Klein Wien” kezdetei	100
Függelék a 3. fejezethez: Savoyai Jenő apokrif emlékiratai	104

4. FEJEZET

A MAGYAR KIRÁLYSÁG IGAZGATÁSA ALATT: 1782–1849 107

Betagozódás a magyar igazgatás alá	107
Egy utazó beszámolója	110
A zsidók és a türelmi rendelet	112
A temesvári zsidók státusza 1782 és 1849 között	114
A zsidók és a gazdaság	
Élet a városban és a zsidó közösségben	

5. FEJEZET

1848–49 ÉS KÖVETKEZMÉNYEI 130

Az általános történelmi keret	130
Forradalom és antiszemita zavargások Magyarországon és Temesváron	132
A forradalom Temesváron	134
Zsidó részvétel a forradalomban	137
A zsidók az osztrák katonai uralom és a forradalmi hadsereg ostroma alatt	139
Oppenheim rabbi	142
A következmények	143

6. FEJEZET

POLITIKAI EMANCIPÁCIÓ: 1867-TŐL AZ ELSŐ VILÁGHÁBORÚIG 147

Az általános helyzet	147
A zsidók és a kiegyezés	151
Státusz és statisztika	154
A korszak gazdasága	160
A gazdasági liberalizmus és a zsidók	161
Az adózás mint a gazdasági státusz tükré	165
A város új arculata	167
A város karakterének etnikai aspektusai	170
Az új zsidó közösség	182
Rabbik és iskolák	186
A cionizmus megjelenése	191
118 124	
Nemzetiségek egymás mellett	192
Egy korszak vége: az első világháború	196
3. sz. függelék a 6. fejezethez: Adam Müller-Guttenbrunn és a zsidók	197
4. sz. függelék a 6. fejezethez: Ioan Slavici román író a saját népéről	203
5. sz. függelék a 6. fejezethez: Részletek Vértes Adolf-nak a Zsidó Közösségi Ház átadásán tartott beszédéből	208

7. FEJEZET

A KÉT VILÁGHÁBORÚ KÖZÖTT 213

Az első világháború vége	213
Interregnum és hatalomátvétel	216
Egy kis kitérő: dr. Marmorek	219

A hatalom átadása	221
Béke, határok és nemzetiségi viszonyok a román Temesváron	222
A két világháború közti időszak első része (1919-1933)	226
A zsidók a város új etnikai struktúrájában	228
Az alkalmazkodás kulturális és politikai aspektusai	235
Vallás	236
Oktatás	238
Kulturális élet	246
Temesvár zsidó társadalma	248
Külföldi látogatók: zsidók és mások	251
<i>Nahum Sokolow</i>	252
<i>Josiah Wedgwood</i>	252
<i>Menahem Usziskin</i>	253
<i>Smarjahu Levin</i>	254
<i>Vlagyimir Zsabotyinszkij</i>	254
A következmények	255